

Kahekümne esimene rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Brasília (Brasília), 23.–31. juuli 2024

Individuaalvõistluse ülesannete lahendused

Ülesanne nr 1. Verbivormi struktuur:

1. alus (**t-** ains. 1. isik, **mət-** kaks. 1. isik/mitm. 1. isik, **Ø-** ains. 2. isik, **ne-** kaks. 3. isik=mitm. 3. isik)
2. **ə** ilmub ainult siis, kui on vaja vältida kahe konsonandi kuhjumist sõna alguses või lõpus või kolme konsonandi kuhjumist ükskõik kus.
3. aeg (**ku-** olevik, **je-** tulevik, **Ø-** minevik)
4. **ine-**: otsene sihitis = ains. 1. isik (alus = kaks. 2. isik/mitm. 2. isik)
5. tegusõna tüvi
6. **-la**: alus/otsene sihitis = mitm. 1. isik/mitm. 2. isik
7. aeg (**-ŋ** olevik/tulevik, **-Ø** minevik)
8. **ə** ilmub ainult siis, kui on vaja vältida kahe konsonandi kuhjumist sõna alguses või lõpus või kolme konsonandi kuhjumist ükskõik kus.
9. **-tək**: alus = kaks. 2. isik/mitm. 2. isik (otsene sihitis = ains. 1. isik);
otsene sihitis (**-tək** kaks. 2. isik/mitm. 2. isik, **-n** ains. 3. isik, **-net** kaks. 3. isik, **-new** mitm. 3. isik)

Häälikum muutused:

1. eesliite lõpus olev täishäälik kaob, kui järgneb veel üks täishäälik;
2. **t+j > cc**, **t+l > ll**, **t+n > nn**, **t+ŋ > ŋŋ**;
3. kui **a** on olemas, muutuvad kõik **e/i/u** sõnas **a/e/o**-ks.

- (a)
19.	kulleŋən	<i>sa juhid teda</i>	
20.	jinejguŋtək	<i>te_(kaks) hakkate hammustama mind</i>	
21.	tekminnew	<i>ma püüdsin neid_(mitm)</i>	
22.	təjohallaŋtək	<i>ma hakkas ootama teid_(mitm)</i>	
23.	mətkonŋevlaŋən	<i>me_(mitm) saadame teda</i>	
- (b)
24.	<i>sa hakkad nägema neid_(kaks)</i>	jelhuŋnet
25.	<i>me_(mitm) hammustasime teda</i>	mətəjgolan
26.	<i>te_(mitm) püüate mind</i>	kenakmellaŋtək
27.	<i>nad saadavad teid_(kaks)</i>	nekunŋivŋətək
28.	<i>te_(kaks) juhtisite mind</i>	inelletək

Ülesanne nr 2. $omatav_a-sfx_a-POSS_b$ $omaja_b-sfx_b$

meessugu			naissugu		
• loomad: <i>lövi, leopard, flamingo</i>			• loomad: <i>sebra, impala, elevant, paavian, kaelkirjak</i>		
• esemed, kehaosad: pikad/peenikesed			• esemed, kehaosad: lühikesed/jämedad		
•			•		
	ains.	mitm.		ains.	mitm.
sfx	-∅	-bii *	sfx	-ko	-bee
POSS	-ma	-itcha *	POSS	-sa	-eta

* e, o > i, u meessoos mitmuselõppude ees
(ei laiene, kui vahel on täishäälik a, nt **zzokwana-bii**)
-bii-itcha > -biitcha

- (a) 19. **wiriko** – D. lühike jäme juur
20. **roobee** – C. sarved (nt dikdikidel)
21. **mu'a** – B. peenike oks
22. **zzahubii** – A. sabad (nt leopardidel)
- (b) 23. **gariko** – auto (= lühike veoauto)
24. **makubii** – kõrged keedupotid
25. **hazzakeko** – varas (naine)
26. **dongobee** – sebrad
27. **zzahoko** – (lühike jäme) saba
28. **nqibii** – leopardid
- (c) 29. **flamingo jalg** – **uphukwama gogogogo**
30. **sebra** V. pseudolablab-mugul – **shumukosa dongoko**
31. **isaste impalade sarved** – **ruubiitcha puphubii**
32. **võõraste naiste jäme toigas** – **mu'akoeta uhuyitibee**
33. **poiste kõrge keedupott** – **makuitcha eratibii**
34. **impala pikad peenikesed juured** – **wiribiisa pophoko**

Ülesanne nr 3.

- A B-ane X $\begin{cases} \text{rä} & - \text{ kui A on naine} \\ \text{yé} & - \text{ kui A on mees} \end{cases}$

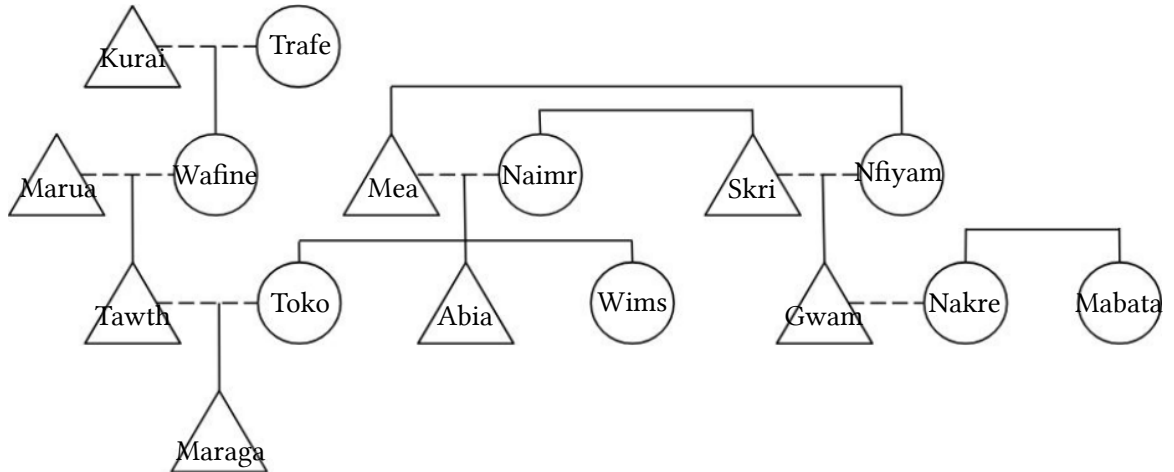
- A = B sugulane
- X = sugulustermin

• ɲafe	isa	B	vend
ɲame	ema	D	tütar
nge	laps	F	isa
zath	vanaisa, pojapoeg/tütrepoeg	H	mees
zath ɲare	vanaema, pojatütar/tütretütar	M	ema
nane	vanem õde-vend	S	poeg
ngth	noorem õde-vend	W	naine
enat	väimees	Z	õde
ɲäwi	onu		

termin pärast õdede vahetamist:

bäiɲaf	MB = FZH, ZS = WBS, BS = HZS
bäiɲam	FZ = MBW, ZD = WBD, BD = HZD
yamit	bäiɲaf ja bäiɲam laps
yumad	yamit naine

(a)

- (b)
1. **bäiɲam rä**
 2. **enat yé**
 3. **zath ɲare rä**
 4. **nge yé**
 5. **Nakreane**
 6. **rä**

(c) Skri Abiaane bäiɲaf yé.

Ülesanne nr 4.

- (a)
1. **çum 'aa'** (jalg – anum): C. *plätud*
 2. **dâw çuum** (inimene – jalg): I. *jalg*
 3. **dâw nõr** (inimene – suu): B. *suu*
 4. **dâw nõr keet** (inimene – suu – leht/keel (kehaosa)): H. *keel (kehaosa)*
 5. **dâw tõog** (inimene – tütar): F. *tütar*
 6. **dâw sôb pis piis** ((inimene – käsi – väike) – väike): D. *väike sõrm*
 7. **dâw tõoj** (inimene – nina): J. *nina*
 8. **dôo' piis** (teha – väike): E. *vähendada*
 9. **sôb dak** (käsi – panema): A. *sõrmus*
 10. **suk 'aa'** (jahu – anum): G. *jahupurk*
 11. **be keet** (puu – leht/keel (kehaosa)): M. *leht*
 12. **be tum** (puu – seeme/silm): Q. *seeme*
 13. **yak yaa'** (maniokk – küpsetama): T. *makašeira*
 14. **yak nâax** (maniokk – vesi): S. *tukupi*
 15. **nâx pôog** (vesi – suur): P. *peajõgi*
 16. **nâx taax** (vesi – taapir): L. *kapibaara*
 17. **taax 'uuy** (taapir – kodustatud): K. *kodustatud taapir*
 18. **tum tâag** (seeme/silm – teadma): N. *prillid*
 19. **yon 'uuy** (sipelgakarü – kodustatud): R. *kodustatud sipelgakarü*
 20. **yon tõoj** (sipelgakarü – nina): O. *revolver*
- (b)
21. **dâw sôb piis** (inimene – (käsi – väike)): *sõrm*
 22. **dâw sôob pis** ((inimene – käsi) – väike): *väike käsi*
 23. **dâw çum piis** (inimene – (jalg – väike)): *varvas*
- (c)
24. **oja – nâx piis** (vesi – väike)
 25. **väike taapir – taax pis** (taapir) – väike
 26. **silm – dâw tum** (inimene – seeme/silm)
 27. **tütretütar – dâw tõg tõog** (inimene – (tütar – tütar))

Ülesanne nr 5. Sõnade järjekord:

- S V (S = intransitiivse tegusõna alus; V = tegusõna)
- A-lu V P (A = transitiivse tegusõna alus; P = otsene sihtis)

Nimisõna:

	noomeniklassid:	P = S	A
	naised	rra-	rru-
(♀)	mehed	nya-	nyu-
(♂)	mehed = loomad	∅-	ki-
(♀)	loomad	∅-	ji-
	söödavad asjad	ma-	
	mitm.	li-	linji-

Tegusõna:

- aeg (j- olevik, k- tulevik/minevik)
- (otsene sihtis)
- alus

	noomeniklassid:	P	S	A
	naised	arr-	anda-	anda-
(♀)	mehed	any-	iwa-	ilu-
(♂)	mehed = loomad	∅-	a-	ilu-
(♀)	loomad	∅-	i-	inju-
	söödavad asjad	∅-	∅-	∅-
	mitm.	al-	alu-	alu-

- tegusõna tüvi
- aeg (-∅ minevik, -nji olevik, -la tulevik)

- (a) 15. mirningiya ka-wulumala – Mees hakkab jooksuma.
16. nyu-munangalu kalilu-wudurruma li-wakuku – Valge mees toitib koeri.
17. linji-ardulu jalu-wubanji ma-burlurlu – Poisid/tüdrukud (lapsed) küpsetavad leiba.
18. rru-nhanawalu janda-athamanji ardu – Naine ajab poissi taga.
- (b) 15. ♂
16. ♀
17. ?
18. ♂
- (c) 19. Koer ajas tüdrukut taga.
♀ ji-wakukulu karrinju-athama rra-ardu
♂ ki-wakukulu karrilu-athama rra-ardu
20. Rase naine toidab eitesid.
♀=♂ rru-walkurulu jalanda-wudurrumanji li-bardibardi
21. Taat ravis yanyuwa meest.
♀ nyu-malbulu kanyilu-yabima nya-yanyuwa
♂ ki-malbulu kilu-yabima yanyuwa
22. Känguru hakkab tagasi tulema.
♀ wunala ki-wanila
♂ wunala ka-wanila